

Markus Penttinen

27.3.2020

Dnro 001/81/2020

Eduskunta
Suuri valiokunta
SuV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönnä 6.3.2020

E 61/2019 vp Valtioneuvoston selvitys: EU:n komission tiedonanto vihreän kehityksen ohjelmasta (Green deal) 11.12.201, sekä U 2/2020 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ja Valtioneuvoston selvitykset E 62/2019 vp ja E 2/2020 vp

Akava tukee vihreän kehityksen ohjelman yleistavoitetta, jossa resurssitehokas luonnon kestävyys huomioiva kilpailukykyinen talous toimii päästöttömästi viimeistään vuoteen 2050 mennessä. Tavoitteena tulee olla paitsi parantunut elinympäristö, niin myös lukuisia työpaikka- ja yrittäjyysmahdollisuuksia.

Ohjelmaa koskevat sopeutumisstrategiat on perusteltua tehdä laajoina sisällyttäen niihin työn muutoksen ja vaikutukset työolosuhteisiin. Sen toimeenpanossa ja vaikutusarvioissa on huomioitava myös oikeudenmukainen siirtymä. Esimerkiksi tämä siirtymä ei onnistu, jos Green Dealin yhdeksi keskeiseksi toteutustavaksi ei oteta työmarkkinajärjestöjen kanssa käytävää vuoropuhelua. Dialogin on koskettava myös muita kuin suoraan työelämää koskevia kysymyksiä. Vihreän kehityksen ohjelmaan kytketty investointiohjelma on tarpeellinen osa kokonaisuutta ja se voidaan kytkeä 26.3.2020 Eurooppa-neuvoston peräänkuuluttamaan korona exit -strategiaan. Julkisen rahoituksen lisäksi tarvitaan yksityisiä varoja ja suotuisa toimintaympäristö investointien toteuttamiseen. Akava tukee komission ehdotusta, että ilmastotoimiin ja ympäristöön liittyviin menoihin käytetään 25 prosenttia tulevan rahoituskauden talousarvion koko määrästä.

Meneillään oleva koronavirusi johtanee jonkinlaiseen talouden elvytyksen nimissä toteutettavaan "jälleenrakennukseen". Tämä tarkoittanee myös uusien rahoituskanavien käyttöönottoa (niin kansallisella kuin EU-tasolla) sekä "Euroopan suvereniteetin" ja omavaraisuuden vahvistamista strategisesti tärkeissä tuotteissa. Myös niissä yhteyksissä on syytä noudattaa kestävyyskriteerejä ja edistää vihreän kehityksen ohjelman tavoitteita.

Akava ei tue Puolan hallituksen äskeitä esitystä vihreän kehityksen ohjelman hylkäämisestä koronavirusiin vuoksi. Ilmasto-, luonnon monimuotoisuus-, kiertotalous- ja muiden vastaavien kysymysten ajankohtaisuus ei ole hävinnyt mihinkään.

Markus Penttinen

27.3.2020

Dnro 001/81/2020

Akava tukee valtioneuvoston näkemystä siitä, että investointiohjelman osana oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta saatavan tuen tulisi olla ehdollista: tukea saava jäsenvaltio on sitoutunut 2050 ilmastoneutraaliustavoitteeseen. Rahasto tulee nähdä kannustimena muutokseen, on sitten kyse uusista elinkeinoista tai työntekijöiden uudelleen kouluttamisesta.

Panostaminen tulevaisuuden aloihin ja ammatteihin, osaamiseen ja tutkimukseen ovat keskeisiä vihreän kehityksen ohjelman onnistumisessa. Akava pitää kannatettavana ajatusta vihreän kehityksen ohjelman kompetenssihankkeesta. Kaikilla koulutusasteilla on lisättävä ympäristöasioihin ja ilmastomuutokseen liittyvää opetusta, sillä näiden asioiden haltuunotto edellyttää yhteiskunnassa laajoja muutoksia arvopohjaan sekä toiminta- ja tuotantotapoihin. Koulutusta on uudistettava siten, että ympäristömme suojeluun ja ilmastomuutoksen torjuntaan liittyviä, tutkimukseen perustuvia sisältöjä, kehitetään eri koulutusasteille ja eri oppiaineisiin. Näiden asioiden perusteiden hallinasta on tehtävä kansalaistaito.

Ohjelmaan liittyy vahvasti myös EU:n uusi kiertotaloussuunnitelma, joka esiteltiin EU:n teollisuusstrategian yhteydessä. Suunnitelman ytimenä on tavoite, että Euroopan markkinoilla on vuoteen 2030 mennessä vain kiertotalouden periaatteiden mukaisia ja ympäristön kannalta kestäviä tuotteita. Suunnitelmassa esitetään myös "Right to repair" -aloite. Se velvoittaisi tuottajia tuottamaan kuluttajille tietoa tuotteiden kestävydestä, korjattavuudesta ja esimerkiksi varaosien saatavuudesta. Tavoitteet ovat haastavia, mutta ilman niitä tehokas kiertotalous jää toteuttamatta. Esimerkiksi "right to repair" luonee monia uusia työpaikkoja esimerkiksi pienyrityksille.

Kansainvälinen energiajärjestö IEA tukee tätä näkemystä (22.3.2020) ja näkee koronakriisin mahdollisuutena edistää talouden kestävyttä. Komission 19.3.2020 julkaisema EU:n ilmastopolitiikan kustannus-hyöty-analyysin luonnos painottaa sitä, että mitä varhemmin merkittäviin toimenpiteisiin ryhdytään, sitä tasaisemmin niitä voidaan jaksottaa vuoteen 2050 ulottuvalla kaudella. Toimenpiteiden viivyttely johtaisi rajuun muutokseen vuoden 2030 jälkeen ("brutal adjustment").

Kaiken kaikkiaan toimenpiteiden pitää olla monipuolisia puiden istutuksesta kauppapolitiikan hyödyntämiseen. Esimerkiksi hiilitulleja on valmisteltava, jotta myös muuta maailmaa saadaan tehokkaammin mukaan. Vihreän kehityksen ohjelma on laaja kokonaisuus ja Akava ottaa kantaa sen yksittäisiin osiin tarvittaessa erikseen.

Akava ry:n puolesta

Markus Penttinen
kansainvälisten asioiden päällikkö